

EL MOVIMENT OBRER AL BAIX LLOBREGAT ENTRE ELS ANYS 1960 I 1970

JOAQUÍM BELTRAN
Historiador

Articles

Introducció ¹

A finals de la dècada dels cinquanta es va produir un *boom* demogràfic al Baix Llobregat, com a conseqüència de la generalització de la industrialització a Catalunya. A la comarca s'hi van ubicar moltes indústries, pels preus baixos del sòl i per la proximitat amb Barcelona. El baix preu del sòl fou també motiu de la construcció de nombrosos habitatges que van acollir els nouvinguts.

Entre els anys 1950 i 1975, la població del Baix Llobregat augmentà un 380%, essent durant els anys seixanta quan s'incrementà més, en un 126%.

L'evolució de la població al Baix Llobregat entre els anys 1960 i 1970 fou la següent:²

1950	96.625
1960	155.361
1970	348.948

La immigració va tenir gran importància per entendre el creixement demogràfic de la comarca; fou el primer factor d'expansió de la població. Entre el 1961 i el 1965, representà el 63% de l'increment total, i entre el 1966 i el 1970, el 58%.

Els immigrants del Baix Llobregat foren, majoritàriament, andalusos, seguits pels extremeños i finalment pels murcians.

La conseqüència de l'augment demogràfic fou el

creixement urbà. Aquest creixement introduí desequilibris profunds en el conjunt de l'hàbitat: escassetat o manca d'equipaments i serveis, sobretot als suburbis que es van formar a la perifèria dels municipis.

El Baix Llobregat va enregistrar els dèficits més greus de les comarques industrialitzades (juntament amb el Vallès Oriental) en pavimentació, enllumenat dels carrers, clavegueram, condicions dels habitatges i equipaments escolars i sanitaris.³

La majoria de la població en edat de treballar ho va fer a la indústria, la qual va donar feina, el 1975, al 51,9% de la població activa (el total per a Catalunya fou del 39,37%).⁴

Al Baix Llobregat va destacar la mitjana empresa (aquella que tenia entre 101 i 500 treballadors), però també va ser important la petita empresa (aquella que donava feina a un màxim de 100 treballadors).

Els sectors industrials que van proporcionar més ocupació van ser el siderometalúrgic (amb predomini de mitjana i gran empreses) i el tèxtil amb (predomini de petita empresa); tot i que no s'ha de subvalorar el pes de la petita empresa.

El moviment obrer entre els anys 1960 i 1965

Al Baix Llobregat, el malestar laboral es va fer evident amb la vaga que van fer els treballadors de l'empresa Siemens de Cornellà el 13 de setembre de 1962,⁵

reivindicant millores econòmiques en un intent de passar els límits salarials imposats pel règim mitjançant el Pla d'estabilització.

Durant l'estiu i la tardor següents en alguns municipis de la comarca van aparèixer fulls volants redactats pel PSUC, el Comitè d'Oposició Sindical Obrera de Barcelona (OSO) i la UGT, en els quals es reclamava solidaritat amb els miners asturians, millores laborals i llibertat sindical.

Entre els mesos de setembre i octubre, el PSUC va llançar fulls volants als municipis de Sant Joan Despí, Cornellà, Molins de Rei, Sant Feliu i Sant Vicenç dels Horts, incitant els obrers a fer actes de protesta als seus llocs de treball, amb l'objectiu de demanar el cessament de la repressió a Astúries, la llibertat per als vaguistes detinguts, la readmissió dels acomiadats en les vagues de l'any anterior, el dret a vaga i la llibertat sindical. Per això van proposar disminuir la producció, fer aturades parcials d'una hora i mitja al dia i anar a la vaga general en aquelles empreses on es donessin les condicions. OSO també llançà fulls volants durant l'estiu-tardor del 1963, al voltant de les fàbriques de Siemens, Pirelli i Tubs Bornas, en demanda de solidaritat amb els miners asturians, millores salarials i llibertat sindical. El 21 de setembre d'aquell mateix any, es trobaren fulls volants de la UGT a la vora de la factoria Siemens, demanant també solidaritat amb els miners asturians.⁶

Aquests esdeveniments demostren que, durant els primers anys de la dècada dels seixanta, al Baix Llobregat, hi va haver obrers organitzats en el PSUC així com a UGT i a OSO.

Eleccions sindicals del 1963

El sindicat comunista OSO, d'acord amb la política de reconciliació nacional llançada pel PCE-PSUC, que passava per la reconstrucció de les avantguardes polítiques i sindicals a partir de la lluita de masses a l'interior del país, va anar on hi havia el gruix dels treballadors, és a dir, als sindicats verticals del franquisme i va treballar-hi a l'interior. Per això al Baix Llobregat es plantejà presentar-se a les eleccions sindicals del 1963 amb el programa següent: salari mínim de 140 a 160 pessetes diàries i vuit hores de treball per als peons, augment sobre aquest salari mínim per a les altres categories professionals, escala mòbil de salaris, compliment de la legislació sobre treball igual-salari igual, igualtat d'oportunitats en la feina de dones i

joves, conversió dels treballadors eventuais a fixos, elevació proporcional dels subsidis de família, malaltia i vellesa, revisió dels mètodes de productivitat (menor explotació), assegurança d'atur del 75% del salari mínim, llibertats sindicals, dret a vaga, amnistia i sol·licitud de treure les bases estrangeres.⁷

L'Aliança Sindical Obrera (ASO), sindicat fundat el 1962 i que agrupà membres del PSOE, de la UGT, de la CNT, del Moviment Socialista de Catalunya, de les Joventuts Socialistes i de Solidaritat d'Obrers Cristians (SOC), després de criticar i malparlar de la CNS pel fet d'estar ocupada per funcionaris franquistes i voler ductilitzar els treballadors, aconsellà els obrers del Baix Llobregat de votar en les eleccions sindicals, perquè així ho suggerien les circumstàncies del món laboral, que permetien que fossin elegits els enllaços sindicals més combatius.

Ambdós sindicats exhortaren els treballadors a formar comitès d'obers a les fàbriques i refusar el conveni col·lectiu del metall de la província de Barcelona, que entrà en vigor l'1 de juliol d'aquell any, per considerar-lo una rêmora per al benestar dels treballadors.⁸

Els dos sindicats van desaparèixer durant el primer quinquenni dels anys seixanta, per no tenir ressò entre la població treballadora, és el cas d'OSO, i per la manca d'entesa entre els afiliats de l'interior del país i la direcció a l'exili, el cas d'ASO.⁹

De tota manera, i segons José Cano, la concurrència de molts treballadors lluitadors en les eleccions sindicals del 1963 i la vaga de Siemens del 1962 influïren en el naixement de CCOO del Baix Llobregat. Jordi Solé Tura¹⁰ opina també que el resultat de les vagues del 1962 fou el naixement de CCOO.

Conflictivitat laboral entre els anys 1963 i 1965

A Catalunya, l'any més conflictiu fou el 1963. Joan B. Culla, Carmen Molinero i Pere Ysàs¹¹ afirmen que el 1963 es registraren oficialment 158 conflictes a la província de Barcelona (que van representar el 20,3% del total espanyol), 52 el 1964 (que van ser el 10,7% del total espanyol) i 45 el 1965.

Aquests conflictes s'originaren perquè els treballadors demanaven millores salarials (augment en la prima de producció i millors salaris base), les eines de protesta van ser baixos rendiment en el treball o vagues d'algunes hores de durada.¹² Amb aquestes lluites, els tre-

Concentració de treballadors de Cornellà a la muntanya, el dia 1 de maig de 1967. A la imatge, Oleguer Bellavista i Bou, rector de Cornellà de Llobregat. Font: Cornellà sota el franquisme. Cornellà de Llobregat. Ajuntament de Cornellà de Llobregat, 1999.

balladors aconseguiren millores salarials, però hi va haver represàlies que es traduïren en acomiadaments.

Durant aquests anys, tal com ens deia José Cano: "las luchas obreras fueron muy esporádicas, circunscribiéndose a las reivindicaciones concretas de cada fábrica, no produciéndose huelgas solidarias de unas empresas para con otras".

La raó que el moviment obrer no estigués organitzat en aquests anys rau en el fet que aquest fou un període de grans migracions; els treballadors immigrants (que foren els que formaren el nou proletariat al Baix Llobregat) encara no estaven assentats i aculturats a la societat receptora. Francisco Ruiz Acevedo deia: "los inmigrantes tardaron unos años en asentarse porque tuvieron que construir sus casas, adaptarse a la ciudad (ya que provenían del campo) y al trabajo fabril; fue a través de la fábrica cuando adquirieron conciencia de clase". Sebastián Balfour¹³ opina el mateix.

Fundació de CCOO del Baix Llobregat

Abans de la creació de CCOO del Baix Llobregat no hi havia una direcció que organitzés, coordinés i

assenyalés la tàctica a seguir. Les lluites obreres van ser espontànies; es van decidir en assemblees de fàbrica, mitjançant una comissió obrera, però van desaparèixer un cop acabat el conflicte.¹⁴

CCOO del Baix Llobregat va néixer la tardor de 1965 a l'església del barri d'Almeda de Cornellà, amb l'objectiu de coordinar les lluites obreres de la comarca. La coordinadora estava formada per 14 treballadors, la majoria immigrants. Aquests treballadors foren els següents:¹⁵

- Antonio Plata Palma. Roca. Gavà. PSUC.
- Antonio González Merino. Construcció. Sant Joan Despí. PSUC.
- Fancisco Arias Gómez. Neyrpic. Cornellà. HOAC.
- Francisco Ruiz Acevedo. Cerdans. Gavà. PSUC.
- José Coscubiela Porta. Cerdans. Gavà.
- Antonio García Sánchez. Siemens. Cornellà -veí de Sant Joan Despí-. PSUC.
- José Vázquez Gordán. Siemens. Cornellà. PSUC.
- Antonio Luque Estrada. Siemens. Cornellà. PSUC.
- Juan José Estrada Masip. Pirelli. Cornellà. ACO.
- José Fuentes Blanco. Pirelli. Cornellà. PSUC.

Jesús Garrido Santiago. Pirelli. Cornellà. PSUC.
 José Cano García. Matacàs. Sant Feliu. PSUC.
 Vicente Lizano . Soler Almirall. Sant Joan
 Despí. PSUC.
 Prieto. Soler Almirall. Sant Joan Despí. PSUC.

Francisco Ruíz Acevedo creu que: "la coordinadora representó a las principales empresas de la comarca, excepto el Prat por razones de distancia (entonces había mala comunicación entre el Prat y el resto de los municipios industriales de la comarca), también porque el P.S.U.C. tuvo una organización en el Prat que estuvo desvinculada del comité del sector de Cornellá (el sector de Cornellá englobó a otras poblaciones como Gavá, Viladecans...), la tercera razón de esa desvinculación fue porque los militantes del P.S.U.C. del Prat se acercaron más a CC.OO. de Barcelona; algunos estuvieron en la primera asamblea de CC.OO. en la Iglesia de San Medir (Sants)". Afegeix que "la estrategia de CC.OO. del Baix Llobregat fue infiltrarse en el sindicato vertical y ocuparlo con el objetivo de crear una única central sindical que agrupara a todos los trabajadores. Quisimos ocupar la C.N.S. porque era donde iban los obreros cuando tenían algún problema; fue necesario [continua dient] utilizar los recursos legales para conectar con los trabajadores".

Paco Arias afirma que la missió de les coordinadores de CCOO del Baix Llobregat era organitzar les lluites obreres de la comarca; per això van recollir informació de tot allò que es feia a les empreses, col·lectaren fons per als detinguts, captaren gent i indagaren tot el necessari per donar embranzida a les lluites obreres.¹⁶

Les eleccions sindicals del 1966

El resultat de les eleccions de l'any 1966 representà l'enfortiment de CCOO¹⁷ els seus dirigents, la majoria dels quals militaren al PSUC, d'acord amb l'estratègia de reconciliació nacional llançada per aquest partit, van creure necessari, igual que el seu partit, reconstruir la lluita de masses a partir de treballar dins dels sindicats verticals, perquè era allà on hi havia el gruix dels treballadors.

Al Baix Llobregat, les candidatures unitàries proposades per CCOO van triomfar a les principals empreses de la comarca.

Paco Arias, respecte a això, deia: "en ese año [1966] el PSUC abogó por la ocupación del sindicato vertical.

Los sindicalistas franquistas fueron desplazados, como resultado de las elecciones sindicales de 1966, por sindicalistas obreros, los cuales estuvieron en CC.OO. o siguieron sus consignas. Ese suceso fue positivo para el movimiento obrero porque la clase trabajadora se organizó entorno a CC.OO., éste combinó los métodos legales con los extralegales. A partir de 1966 empezamos a utilizar los locales sindicales de la C.N.S., ocupamos las UTT (unión de técnicos y trabajadores), que fue donde se orientaron las luchas obreras; todas las tardes tuvimos reuniones con los trabajadores dentro del sindicato. Empezamos a organizarlos y los fuimos acercando a CC.OO".

Esteban Cerdán diu que els resultats de les eleccions sindicals del 1966 fou la potenciació de CCOO.

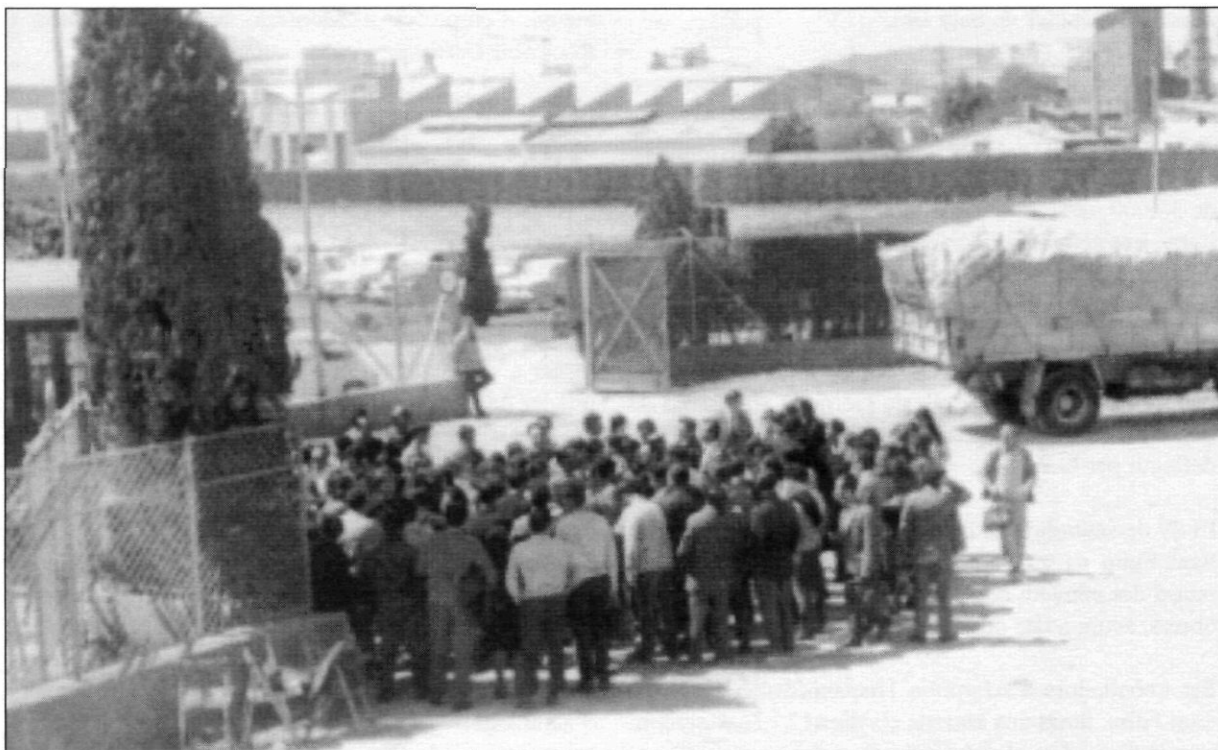
Francisco Ruiz Acevedo¹⁸ diu respecte d'això: "[...] Dado el resultado de las elecciones sindicales de setiembre de 1966 puede afirmarse que los jefes verticales quedaron bastante aislados, puesto que CC.OO. había conquistado no sólo la representación de enlaces y jurados en las empresas más significativas, sino la práctica totalidad de las juntas sociales [UTT] en todas y cada una de las localidades más importantes de la comarca [...]. De esta forma las juntas sociales se convertían en auténticos centros de orientación y lucha de las empresas del ramo, en torno a objetivos concretos de plataforma de lucha reivindicativa y de solidaridad [...]"

A continuació valora positivament l'estratègia de CCOO a l'interior de la CNS pel triomf de les eleccions sindicals del 1966, entre altres coses perquè: "plantear en el interior del propio sindicato vertical los objetivos y la política de CC.OO. significó el ensanchamiento del movimiento obrero y el desarrollo y amplitud de la organización unitaria de CC.OO. en la comarca del Baix Llobregat". Afegeix que "Eso fue posible gracias al trabajo que desarrollaron los cargos sindicales no integrados en el verticalismo, que desde el interior del sindicato vertical aprovecharon al máximo todos los medios legales e ilegales a su alcance.

Les CCOO del Baix Llobregat l'any 1967¹⁹

Després de les eleccions sindicals del 1966, CCOO es refermà en la seva actuació oberta i va donar lloc a un moviment unitari, democràtic, independent i reivindicatiu.

Malgrat això la repressió estatal i empresarial aviat va

Treballadors afiliats a les clandestines CC.OO. en una assemblea a la porta de Pirelli-Moltex del barri d'Almeda de Cornellà de Llobregat, a la dècada dels anys seixanta. Font: Cornellà sota el franquisme. Cornellà de Llobregat. Ajuntament de Cornellà de Llobregat, 1999.

afectar aquest moviment, per mitjà de la detenció de càrrecs sindicals i a partir de frenar l'actuació d'aquest moviment dins les empreses i la CNS.

El mes de març, els enllaços i jurats sindicals del Baix Llobregat van enviar una carta al delegat provincial de sindicats queixant-se de la repressió i demanant la llibertat dels treballadors detinguts o sancionats, la no ingerència de la Policia en assumptes laborals i el cessament de la pressió envers els càrrecs sindicals.²⁰

Però la repressió no cessà i el 22 d'abril d'aquell any les CCOO del Baix Llobregat van ser declarades il·legals. Aquell dia, la Policia va detenir 42 treballadors que sortien d'una reunió a l'església de Sant Jaume d'Almeda. Després d'una primera selecció, en va retenir 16 dels 42 treballadors, 4 dels quals pertanyien a la coordinadora de CCOO del Baix Llobregat. El 30 d'abril van ser alliberats i posteriorment condemnats pel Tribunal d'Ordre Públic.²¹

Paco Arias diu que entre el 1965 i el 1970 hi va haver molta repressió, la qual cosa va afectar CCOO, que per aquest motiu se'n ressentí, i va tenir menys ressò entre els treballadors.

La conflictivitat laboral entre el 1966 i el 1969²²

L'any 1966 fou bastant tranquil, només hi va haver 13 conflictes laborals a la província de Barcelona. Conflictes que s'esdevingueren per la demanda de millores laborals i que consistiren en la disminució del rendiment de treball, aturades parcials i en la no-realització d'hores extraordinàries. Aquestes mobilitzacions van afectar 13.891 treballadors.

L'any 1967 també fou poc combatiu. Van destacar les vagues de Roca de Gavà, els dies 9, 10, 11 i 12 de març, en contra del conveni col·lectiu, que afectava la totalitat dels treballadors, a excepció dels administratius i tècnics. Les demandes eren un augment salarial del 48%, un mes de vacances i l'abonament, per part de l'empresa, del 60% dels lloguers dels habitatges dels obrers. Aquestes reivindicacions no van ser satisfetes.

Dos mesos abans, el 30 de gener, els treballadors del tèxtil van aturar-se per manca de laude en el conveni. Van demanar 125 pessetes diàries (inicialment 135) per als peons; l'empresa només n'oferí 110. Aquesta aturada afectà els 730 treballadors de Manufacturas

Españolas Dubler de Sant Boi.

Gairebé la totalitat dels treballadors de l'empresa Siemens, de Cornellà, va fer aturades parcials els dies 2, 9, 10 de febrer i 15 de març, també per estar en disconformitat amb el conveni. L'objectiu era un augment de 38.000 pessetes anuals. Van aconseguir 16.380 més l'any, tres setmanes de vacances (només tenien quinze dies) i quatre setmanes per a aquells que tenien vint-i-cinc anys d'antiguitat a l'empresa. El 16 d'abril, 80 treballadors van fer una aturada en protesta per la detenció d'un company de CCOO. El 25 d'abril, els treballadors de l'empresa Pirelli de Cornellà s'aturaren de treballar en solidaritat amb un company de CCOO detingut per la policia.

El 29 de setembre els obrers de l'empresa Matacàs de Sant Feliu es van aturar mitja hora en protesta pel retard del conveni col·lectiu i per la readmissió de 60 obrers, acomiadats durant el mes de maig.

Els treballadors d'Alumini Hispano Suiza, també a Sant Feliu, feren una aturada els dies 17 i 25 d'octubre per tal d'accelerar les deliberacions del conveni d'empresa.

El 22 de novembre, els 50 treballadors de Sofacel, de Sant Feliu, van parar demanant millores salarials.

El 28 de novembre 60 treballadors de Rockwell-Cerdans, de Gavà, feren una aturada de cinc hores per les seves discrepàncies amb l'expedient de crisi presentat per l'empresa.

El 29 de novembre els obrers de Metrón, de Viladecans, s'aturaren dues hores en solidaritat amb els treballadors de Rockwell-Cerdans.

El mes d'octubre van ser acomiadats 206 treballadors de l'empresa Construcciones Españolas, de Sant Ildefons. CCOO va fer una crida a tots els treballadors, especialment als del ram de la construcció, perquè se solidaritzessin amb els acomiadats.

Segons la CNS, l'any 1967 hi va haver 34 conflictes laborals a la província de Barcelona que afectaren 14.762 treballadors, d'acord amb aquestes dades, es van perdre 73.350 hores de feina. En canvi, segons el Ministeri de Treball, el nombre de conflictes a la província de Barcelona va ser de 82, amb 46.004 treballadors mobilitzats.²³

L'any 1968 s'inicià amb expedients de crisi i tanca-

ments d'empreses a Montesa, Matacàs, Vitrifón i Rockwell-Cerdans.

El 5 de febrer van ser acomiadats durant quatre mesos, 65 dels 300 treballadors de l'empresa Montesa d'Esplugues, com a conseqüència d'un expedient de crisi presentat per la direcció.

El 17 d'abril, l'empresa Vitrifón d'Esplugues acomiadà 25 treballadors. Durant aquest mateix mes, la direcció de l'empresa Rockwell-Cerdans, de Gavà, va tornar a sol·licitar un nou expedient de crisi per acomiadar 480 dels 600 obrers que tenia. El 20 de juliol, la Delegació Provincial de Treball de Barcelona acordà rescindir els contractes de treball per tres mesos de tota la plantilla.

També el mes d'abril, 110 treballadors dels 227 que treballaven a l'empresa Matacàs, de Sant Feliu, van parar un quart d'hora en protesta i solidaritat amb tres companys acomiadats per un aturada que es produí el dia 16 d'aquell mes. La direcció va tenir intenció d'acomiar 77 obrers definitivament, i 73 durant sis mesos.

El dia 17 d'abril, 700 dels 1.955 treballadors de Siemens, de Cornellà, s'aturaren en solidaritat amb els obrers de Matacàs acomiadats.

El dia 19 d'aquell mateix mes, 200 treballadors de Siemens es manifestaren davant dels locals de la CNS de Cornellà en solidaritat amb els obrers acomiadats de Matacàs. També van fer una col·lecta voluntària per destinar-la als treballadors de Rockwell-Cerdans, que no cobraven per la presentació de l'expedient de crisi per part de la direcció, i van recaptar 10.000 pessetes. El 13 de juliol van parar 200 treballadors, dels gairebé 2.000 que treballaven a Siemens, durant tres quarts d'hora, en solidaritat amb els treballadors de Rockwell-Cerdans.

El 13 de juliol també van parar 610 treballadors de l'empresa Roca, de Gavà, en defensa de dos companys acomiadats per haver-se solidaritzat amb els obrers de Rockwell-Cerdans.

El 1968 es produí la primera aturada coordinada del Baix Llobregat, va ser en solidaritat amb els treballadors acomiadats de Rockwell-Cerdans.

Francisco Ruiz Acevedo²⁴ explica que: "[en 1968] en solidaridad con los trabajadores de Rockwell-Cerdans se produjo el primer paro coordinado de la comarca. El

paro afectó a las empresas Siemens, Pirelli, Soler Almirall, Matacás, Metrón, Retensa y algunas secciones de Roca (bañeras y caballito), aproximadamente unos 5.000 trabajadores”.

L'estratègia de CCOO a finals dels anys seixanta. Reivindicacions

A finals dels anys seixanta es produïren lluites a l'interior de CCOO. Hi va haver dos corrents ideològics i estratègics que contendiren: el PSUC, que entenia que l'objectiu principal de la lluita del moviment obrer era l'enderrocament del règim franquista i la instauració de la democràcia parlamentària per poder arribar al socialisme de forma gradual (la qual cosa comportava l'aliança amb els sectors liberals de la burgesia), i el corrent més radical, dins del qual el FOC fou el grup més important. Per a aquests últims, l'objectiu de la lluita obrera no era la democràcia parlamentària, sinó el socialisme; rebutjaven la política d'aliança interclassista. El FOC es va dissoldre el 1969 i, a partir d'aquesta data, CCOO va restar sota el domini dels militants del PSUC.²⁵

El 1968, el programa de CCOO del metall de Barcelona va incloure l'abrogació del capitalisme. La seva estratègia fou la constitució del sindicat de classe, únic, democràtic i independent. Els seus objectius a curt termini foren la consecució del salari de 350 pessetes diàries amb escala mòbil, assegurança d'atur del 100% del salari real, a igual feina igual sou, setmana de 44 hores, quatre setmanes de vacances, ensenyament gratuït fins als 16 anys, habitatges dignes a l'abast de tots els treballadors i control obrer de l'assegurança de les malalties i mutualitats. Els seus objectius a llarg termini foren el control obrer de la producció, la reforma agrària i la socialització del sòl i de la banca.²⁶

Esteban Cerdán i Francisco Ruiz Acevedo afirmen que a CCOO del Baix Llobregat no hi van haver lluites internes durant aquells anys.

El 7 de febrer de 1968 hi va haver, a Gavà, una reunió sindical autoritzada en la qual participaren 105 jurats d'empresa, enllaços sindicals i vocals de les empreses Rockwell-Cerdans, Roca i altres fàbriques de Gavà, majoritàriament del sindicat del metall. En aquesta reunió els representants sindicals reivindicaren un salari mínim de 300 pessetes diàries, independència del sindicat obrer respecte a la secció empresarial i dret a poder fer assemblees de treballadors a l'inte-

rior de fàbriques, tallers o locals sindicals.²⁷

El 24 de juny d'aquell any van ser llançats 200 fulls clandestins de CCOO del Baix Llobregat, a Gavà, apel·lant la població a intensificar la lluita antifranquista i a elevar el seu grau d'organització, a partir de la creació de comissions a les fàbriques i als barris, formant comissions obreres juvenils i associacions democràtiques de dones i impulsant les comissions cíviques. També van demanar el cessament dels expedients de crisi i dels acomiadaments, lluitar contra la inflació i la manca d'empreses i habitatges; advocaren finalment per un salari mínim de 350 pessetes diàries, amb escala mòbil i vuit hores de treball; per un sindicat unitari, democràtic i independent, pel dret d'associació, de llibertat de reunió i d'expressió.²⁸

L'estratègia de CCOO fou l'intent de crear millors condicions per a la vaga a tot el país, i imposar a través d'ella, les seves exigències. Per això era necessària la creació d'una comissió obrera a cada fàbrica en què s'elaboraven plataformes reivindicatives, mitjançant la celebració d'assemblees. Volien que a les assemblees hi assistís el major nombre possible d'obrers, i pensaven que el conveni col·lectiu ocupava un lloc especial, perquè era on es donava la lluita reivindicativa. El conveni fou una plataforma de lluita unida. Van voler evitar la clandestinitat, per això pretenien utilitzar les possibilitats legals que els oferien els sindicats de la CNS a partir de vincular-hi el major nombre de treballadors en la lluita obrera.

Conclusions

CCOO del Baix Llobregat, integrat majoritàriament per persones que també eren militants del PSUC, va seguir l'estratègia de reconstruir el moviment obrer de masses, a partir dels sindicats verticals.

Per aquest motiu es van presentar en totes les eleccions sindicals i van triomfar, per primera vegada i de forma aclaparadora, en les de l'any 1966. Aquest triomf suposà un canvi qualitatiu en les lluites obreres del Baix Llobregat, que a partir de llavors es van incrementar, per raó de les discrepàncies amb les negociacions col·lectives i per la solidaritat amb els companys acomiadats.

És destacable, també, que les lluites obreres d'aquells anys s'esdevingueren a la zona del delta i de la vall baixa de la comarca i als municipis que van estar re-

presentats a la Coordinadora Comarcal de CCOO del Baix Llobregat. També és important dir que va haver-hi molta intransigència per part de la patronal; actuà amb molta duresa i va ésser poc dialogant. Va imposar increments notables en els ritmes de treball que esgotaren físicament els treballadors; aquests es queixaven de l'augment dels ritmes de treball als quals es veien obligats per augmentar la productivitat: els extenuava.

NOTES.

¹ Aquest article és el resultat d'una investigació que he fet sobre el moviment obrer al Baix Llobregat entre els anys 1960 i 1975.

He eludit tractar del Prat de Llobregat, perquè ja ha estat estudiat per BENGOCHEA, SOLEDAD; RENOM, MERCÈ. *Memòria i compromís. Classes treballadores, sindicalisme i política al Prat de Llobregat (1917-1979)*. Barcelona: Columna, 1999. Aquestes historiadors sostenen que a l'esmentat municipi i en d'altres hi va haver cèdules del PSUC l'any 1958 (vegeu pàg. 188).

També és important citar com a bibliografia, SANTACANA, CARLES (coordinador). *El Franquisme al Baix Llobregat*. Barcelona: Centre d'Estudis Comarcals del Baix Llobregat / Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2001. Col·lecció "Llorenç Sans", núm. 10.

² CORTÉS, Gabriel i ISLA, Maria del Mar: "El procés de creixement al Baix Llobregat", a *Arrel*, núm. 2, gener-abril de 1982, pàg. 20.

³ Així ho assenyalen Gabriel Cortés i Maria del Mar Isla, op. cit., pàgines 29-31.

⁴ Aquestes xifres són vàlides, encara que amb matisacions estadístiques, per al quinquenni anterior.

⁵ La vaga que van fer els treballadors de Siemens (empresa metal·lúrgica) va començar el 13 de setembre de 1962 i tingué una durada d'una setmana. Els obrers demanaven augmentos salarials, i malgrat que van aconseguir millores, les represàlies per part de la direcció foren molt dures: hi va haver 42 acomiadaments (van ser readmesos el 1976), 12 dels quals foren jutjats en un consell de guerra. Cfr. RIERA, Ignasi; BOTELLA, José. *El Baix Llobregat. 15 años de luchas obreras*. Barcelona: Blume, 1976, pàgines 21-35.

No fem esment de la vaga que van portar a terme els treballadors de La Seda del Prat de Llobregat el maig de 1962, perquè ja l'han estudiada Soledad

Bengoechea i Mercè Renom, *ibídem*.

⁶ V. tota aquesta informació a l'AGC de Barcelona, correspondència de governadors, caps 114.

⁷ Cfr. AGC de Barcelona, *ibídem*.

⁸ Aquest conveni obligà els treballadors a una major disciplina i productivitat; tampoc representà una millora econòmica substancial, ja que l'augment salarial fou de només 60 pessetes/dia per als peons, 70 pessetes/dia per als oficials de 3^a i 80 pessetes/dia per als oficials de 2^a i 1^a. Alhora s'afegí un plus de 30 pessetes/dia per als peons i oficials de 3^a i 2^a, i de 35 pessetes/dia per als oficials de 1^a (de tota manera, aquest plus va absorbir el 25% de les primes, les pagues voluntàries i els plusos de transport). Les hores extres es van apujar a 10,20 pessetes per als peons i a 15 pessetes per als oficials de 1^a.

L'aplicació d'aquest conveni, l'1 de juliol de 1963, creà a les indústries importants del sector, conflictes que consistien en feina lenta, negatives a realitzar producció a prima i a treballar hores extres. V. AGC de Barcelona, *ibídem*.

⁹ BALFOUR, Sebastián. *La dictadura, los trabajadores y la ciudad. El movimiento obrero en el área metropolitana de Barcelona (1939-1988)*. València: Alfons el Magnànim, 194, pàgines 95 i 96.

¹⁰ "Unidad y diversidad en la oposición comunista al franquismo" A FONTANA, Josep ed. *España bajo el franquismo*. Barcelona: Crítica, 2000, pàgina 132.

¹¹ RIQUER, Borja de; CULLA, Joan B. *El franquisme i la transició democràtica (1939-1988)*. Barcelona: Edicions 62, 2000 (1989), volum 7, pàgina 289. MOLINERO, Carmen; YSÀS, Pere. *Catalunya durant el franquisme*. Barcelona: Empúries, 1999, pàgina 111.

¹² A l'AGC de Barcelona només hem trobat, durant aquests anys, els conflictes que van tenir lloc a les fàbriques Fama de Cornellà, Vidrieres Masip també de Cornellà, Montesa d'Esplugues i Siemens de Cornellà. V. *Correspondència de gobernadores*, caps 277, 279 i 115.

¹³ BALFOUR, Sebastián. *Op., cit.*, pàgina 72.

¹⁴ Els sindicats ASO i OSO van tenir poca presència activa a l'interior de les fàbriques del Baix Llobregat; la seva força fou molt reduïda. Cfr. entrevistes orals a líders obrers d'aquells anys.

- ¹⁵ RUIZ ACEVEDO, Francisco. *El caso Cerdán (la defensa del puesto de trabajo bajo la dictadura franquista 1963-1969)*. Cornellà: CCOO del Baix Llobregat, 2000, pàgina 28.
- ¹⁶ Els punts fonamentals de la plataforma de la 1ª assemblea de CCOO, que tingué lloc a l'església de Sant Medir (Sants) el 20 de novembre de 1964, foren: salari mínim de 200 pessetes/dia [el salari mínim fou implantat el 1963 i era de 60 pessetes/dia, i aquesta quantitat encara continuava el 1965], escala mòbil dels salaris, dret a vaga, llibertat sindical i reconeixement de les Comissions Obreres. Cfr. FABRE, Jaume; HUERTAS, J. M. "La fundació de comissions obreres", *Avenç*, núm. 52, 1982, p. 12-15.
- ¹⁷ El programa electoral de CCOO en aquestes eleccions fou el següent: constitució d'un sindicat democràtic unitari, reconeixement del dret a vaga, salari mínim de 300 pessetes per una jornada de 8 hores, establiment d'una clàusula de revisió salarial basada en un veritable índex del cost de la vida, llibertat per als militants presos, control dels treballadors sobre la seguretat social i salari íntegre durant la baixa per malaltia o jubilació. V. BALFOUR, Sebastián. *Op. cit.*, pàgines 100-101.
- ¹⁸ *Op. cit.*, pàgines 42 i 43.
- ¹⁹ Per a aquesta descripció ens hem valgut dels informes laborals a l'Arxiu del Govern Civil de Barcelona, *Correspondencia de gobernadores*, caps 93, 279, 22, 274, 267 i 121.
- ²⁰ AGC de Barcelona, *Correspondencia de gobernadores*, capsa 20.
- ²¹ RUIZ ACEVEDO, Francisco. *El caso Cerdán (la defensa del puesto de trabajo bajo la dictadura franquista: 1963-1969)*. Cornellà: CCOO del Baix Llobregat, 2000, pàgina 55.
- ²² Per a aquesta descripció ens hem valgut dels informes laborals trobats a l'Arxiu del Govern Civil de Barcelona, *Correspondencia de gobernadores*, caps 93, 279, 22, 274, 267 i 121.
- ²³ MOLINERO, Carme; YSÀS, Pere. *Catalunya durant el franquisme*. Barcelona: Empúries, 1999, pàgina 111.
- ²⁴ *Op. cit.*, pàgina 82.
- ²⁵ Cfr. BALFOUR, Sebastián. *Op. cit.*, pàgines 114-125.
- ²⁶ *Metall, comisiones obreras del metal*, núm. 2, juliol de 1968.
- ²⁷ AGC de Barcelona, *correspondencia de gobernadores*, capsa 274.
- ²⁸ *Op. cit.*, capsa 121.